

דפים מהספר "המערכה המלחמתית בחזית המצרית"

מאת לואא' [אלוף – פ.מ.] בדימוס ג'מאל חמאד

תירגם: אל"ם (מיל.) פסח מלובני – קצין באגף המודיעין.

הבהרות: אלוף (מיל.) אמנון רשף; אל"ם (מיל.) פסח מלובני; תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר.

עמ' 402

ביקור דיין במפקדת שרון ממערב לתעלה

בצהרי ה-17 לחודש ובעקבות סיום פגישת "כישוף" שנערכה במפקדה הקדמית של הגנרל ברן [אלוף אברהם ("ברן") אדן – א.ר.], שעזב את הפגישה עם אנשי מפקדתו ויצא דרומה כדי לפקד על הקרב נגד חטיבה 25 שריון, התלווה הגנרל שרון למשה דיין, שר הביטחון, לחצר הצליחה וחצה עימו את תעלת סואץ על גב אחת מדוברות הפונטון הניידות בדרכם למפקדתו הקדמית של הגנרל שרון שבגדה המערבית.

زيارة ديان لقيادة شارون غرب القناة

عند ظهر يوم ١٧ أكتوبر وعقب انتهاء مؤتمر كيشوف الذي عقد بمركز القيادة الأمامي للجنرال برن الذي غادر المؤتمر مع مجموعة قيادته وتوجه جنوباً لقيادة المعركة ضد اللواء المدرع ٢٥. اصطحب الجنرال شارون معه موسى ديان وزير الدفاع إلى ساحة العبور حيث عبرا قناة السويس معاً على ظهر إحدى معديات البونتون المتحركة وتوجها إلى مقر القيادة المتقدم للجنرال شارون على الضفة الغربية للقناة.

משה דיין תיאר ביקור זה, שהיה הביקור הראשון שלו לגדה המערבית של התעלה, בזכרונותיו ואמר: "אריק" (כינויו של שרון – במקור) ביקש ממני, לאחר שחצינו את התעלה, שנעלה על רכב משוריין, אך אני העדפתי לעבור חלק מן הדרך ברגל. אנשי הצנחנים שכבו על מדרונות סוללות העפר כשהם עמוסים בצידום האישי, כשהם מותשים ועיניהם עצומות למחצה. בקצה

המערבי בעומק שטח האויב עמדו מספר טנקים, אריק הודיע לי כי השאיר 7 טנקים עם אל"ם דני מט (מפקד חטיבת הצנחנים – במקור) להגנה על ראש הגשר ואילו שאר הטנקים, שמספרם עלה על 20 טנקים, נמצאו בחזית הקדמית. ביום הקודם (ב-16 לחודש – במקור)

وقد وصف موسى ديان هذه الزيارة التي كانت أول زيارة له إلى الضفة الغربية للقناة في مذكراته فقال: «طلب مني إيريك (اسم التديليل لشارون) بعد عبورنا القناة أن نصعد إلى ظهر عربة مدرعة، ولكنني فضلت أن أقطع جزءاً من الطريق سيراً على الأقدام. وكان رجال المظلات يرقدون على المنحدرات الترابية وهم محمولون بالمعدات الشخصية وكانوا مجهدين وعيونهم نصف مغمضة. بينما في أقصى الغرب في عمق أرض العدو كانت تقف عدة دبابات، أخبرني إيريك أنه ترك سبع دبابات مع العقيد داني مات (قائد لواء المظلات) للدفاع عن رأس الكوبري بينما تقف باقي الدبابات التي يزيد عددها على العشرين دبابة على الجبهة الأمامية. وأنهم في اليوم السابق (١٦ أكتوبر) ٤٠٢

עמ' 403

ובמהלך המבצעים בגדה המערבית פגעו ב-20 טנקים מצריים והשמידו שתי סוללות של טילי הגנה אווירית סאם". [דיין, "אבני דרך" עמ' 650 – פ.מ.].
במהלך ביקורו של משה דיין במפקדת שרון הוצגה בפניו תכנית חדשה להרחבת פירצת החדירה, בעלת השפעה רבה מבחינת המבצעים העמוקים והנרחבים שנועדו לכתר את הכוחות המצרים. דיין זכר כי הפיתרון הטוב ביותר הוא לקפל את האגף הימני של ארמיה 2 המצרית ממזרח לתעלה באמצעות התקדמות צפונה בשני מבצעים מקבילים, ממזרח וממערב לתעלה, ובסיוע הדדי בין הכוחות הישראליים בכל אחד משתי הגדות, דבר שיגרום לכל כוח מהם להוות איום מסוכן לאגף הכוחות המצרים שעל הגדה הנגדית של התעלה, וכך יביא לטיהור שתי הגדות ולהרחבת פירצת החדירה.

وأثناء العمليات على الضفة الغربية أعطبوا ٢٠ دبابة مصرية ودمروا بطاريتين من صواريخ الدفاع الجوي سام».

وخلال زيارة موشى ديان لمقر قيادة شارون اقترح عليه خطة جديدة لتوسيع ثغرة الاختراق أشد تأثيرا من وجهة نظره من العمليات العميقة الواسعة النطاق التي رسمت لتطويق القوات المصرية . وذكر ديان أن الحل الأفضل هو طي الجناح الأيمن للجيش الثاني المصري شرق القناة وعن طريق الاندفاع شمالا في عمليتين متوازيتين شرق وغرب القناة ومن خلال المعاونة المتبادلة بين القوات الإسرائيلية على كلا الشاطئين ، يمكن لكل قوة منهما على الشاطئ إحداث تهديد خطير لجنب القوات المصرية على الشاطئ الآخر للقناة مما يؤدي إلى تطهير الشاطئ وتوسيع ثغرة الاختراق .

סביב נקודה זו התפתח ויכוח חריף וחזק בין הגנרל שרון והגנרל גונן, כאשר שרון ביקש שחטיבת אמנון [חטיבה 14 – א.ר.] השייכת לאוגדתו תצלח לגדה המערבית של התעלה, בעת שהגנרל גונן טען שהיא צריכה להישאר בגדה המזרחית, וכי צריך לשלוח אותה צפונה לכיוון אל-טאליה (במרכז ראש הגשר של דיוויזיה 16 – במקור) ["סגול" 215 (ב"מיסורי" – א.ר.)], במטרה להרחיב את פירצת החדירה.

שרון פנה אל הגנרל חיים בר לב (נציגו האישי של הרמטכ"ל במפקדת פיקוד הדרום - במקור), שנענה לבקשתו ואישר את צליחת חטיבת אמנון ממערב לתעלה. לאור זאת, לאחר מעבר חטיבת אמנון, נמצאה מרבית אוגדתו של שרון בגדה המערבית של התעלה, ולכן פנה שנית לבר לב בהצעה לשנות את התכנית המתוכננת, ובמקום שאוגדתו תפעל מדרום וממערב לאוגדת ברן, במקביל לתעלה, העלה שרון הצעה כי יישאר במקומו

והחול הזה הנקטה בלדא אנפجر نقاش حاد وعنيف بين الجنرال شارون والجنرال جونين، فقد طلب شارون عبور لواء أمنون المدرع التابع لفرقته إلى الضفة الغربية للقناة في الوقت الذي كان يصر فيه الجنرال جونين على ضرورة بقاءه على الضفة الشرقية ودفعه شمالا في اتجاه الطالية (في منتصف رأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة)، بهدف توسيع ثغرة الاختراق. والتجأ شارون إلى الجنرال حاييم بارليف (الممثل الشخصي لرئيس الأركان العامة في القيادة الجنوبية) فاستجاب لطلبه وأمر بعبور لواء أمنون إلى الغرب. ونظرا لأن شارون أصبح - ومعظم فرقته بعد عبور لواء أمنون - موجودا على الضفة الغربية للقناة، فقد ذهب ثانية إلى بارليف مقترحا تغيير الخطة الموضوعة من قبل، وبدلا من أن تتجه فرقته جنوبا وإلى الغرب من فرقة برن بحذاء القناة كان اقتراح شارون يقضي بأن يبقى في موقعه

כדי להרחיב את ראש הגשר על-ידי התקדמות צפונה לאחר מכן, לעבר אסמאעיליה. בר לב אישר זאת וקרא לגונן כדי להודיע לו על השינוי שעשה בתכנית, ובמקום שאוגדת מגן תהיה אחראית על אבטחת ראש הגשר, לאחר שתקבל משימה זו מאוגדת שרון, כפי שהוחלט על-פי התכנית, הייתה עתה משימתה להתקדם דרומה, ממערב לאוגדת אדן, בכיוון [העיר - פ.מ.] סואץ. משימת שרון הייתה עתה להישאר עם אוגדתו בראש הגשר במקומו הנוכחי, ואח"כ לנוע לעבר אסמאעיליה.

גונן אישר את שינוי זה בתכנית כשהוא מבהיר לבר לב, שהחיים מבחינתו יהיו קלים יותר אם יפקד על אוגדות ברן [אוגדה 162 - א.ר.] ומגן [אוגדה 252 - א.ר.] במקום על אוגדתו של שרון [אוגדה 143 - א.ר.], שכן סוף סוף הוא יעבוד עם מפקדים שישתפו עימו פעולה והסתייגויותיהם, במידה ויהיו, לא ייעשו מסיבות אישיות. גונן אישר שפריסת הכוחות הישראליים כלפי דרום תהיה בצורת מניפה: ברן מצד שמאל ומגן מצד ימין

لتوسيع رأس الكوبري بهدف الاندفاع شمالا بعد ذلك في اتجاه الإسماعيلية . ووافق بارليف، واستدعى جونين لإبلاغه بالتغيير الذي جرى في الخطة، وبدلا من أن تكون فرقة كلمان ماجن مسئولة عن تأمين رأس الكوبري بعد تسلمها هذه المهمة من فرقة شارون كما كان مقررا في الخطة، أصبحت مهمتها الاندفاع جنوبا غرب فرقة برن في اتجاه السويس، وأصبح من واجب شارون البقاء بفرقته في رأس الكوبري في موقعه الحالي للاندفاع شمالا بعد ذلك إلى الإسماعيلية. ووافق جونين في الحال على هذا التعديل في الخطة، موضحا لبارليف أن الحياة ستكون أسهل كثيرا بالنسبة له عندما يتولى قيادة فرقتي برن وماجن بدلا من فرقة شارون، إذ إنه سوف يتعامل مع قادة يشعر بأنهم يتعاونون معه، وأن تحفظاتهم - إن وجدت - لن يكون لها طابع شخصي. ورحب جونين بأن يكون الاندفاع الإسرائيلي نحو الجنوب على شكل مروحة: برن إلى اليسار وماجن إلى اليمين ومن ٤٠٣

עמ' 404

לפני שחטיבת אמנון תצלח את התעלה, הורה לו הגנרל שרון לתקוף את החווה הסינית (כפר אל-ג'לאא' - במקור) מעורפה. יחידות חטיבה 16 חי"ר ודיוויזיה 21 המשוריינת כבר היו מותשות מן הקרבות הקשים והמרים שניהלו בתוך הכפר, ולכן לא עבר זמן רב והיא נפלה בידי הישראליים. לנגד עיניהם התגלה מראה של אזור הגנתי המאורגן ברמה גבוהה, שכלל עמדות רבות עם אמל"ח נטוש, תותחים וטילי נ"ט "סאגר" (מליוטקה - במקור) שהיו פזורים בכל האזור בכמויות רבות.

לאחר נפילת החווה המשיך אמנון בלחצו להרחבת ראש הגשר שממזרח לתעלה למרחק של כ-5 ק"מ צפונה.

خلفه ، وبذا يزداد العمق أثناء التقدم كما يتم خلق قاعدة وطيدة للمقاومة في حالة حدوث أي تعثر على الجبهة .

وقبل عبور لواء أمنون إلى الضفة الغربية للقناة ، أمره الجنرال شارون بمهاجمة المزرعة الصينية (قرية الجلاء) من الخلف ، وكانت قوات اللواء ١٦ مشاة ووحدات الفرقة ٢١ المدرعة قد استنزفت في المعارك المريرة القاسية التي دارت رحاها داخل القرية ، ولذا لم تلبث المزرعة الصينية أن سقطت في يد القوات الإسرائيلية . وانكشفت أمام أنظار الإسرائيليين صورة لمنطقة دفاعية على مستوى عال من التنظيم كانت تضم في أرجائها مواقع عديدة مهجورة لأسلحة ومدافع وصواريخ ساجر (مالوتكا) المضادة للدبابات والتي كانت منتشرة بكثافة في المنطقة بأكملها . وبعد سقوط المزرعة الصينية ، واصل أمنون الضغط لتوسيع رأس الكويزي شرق القناة إلى مسافة حوالي ٥ كم شمالا .